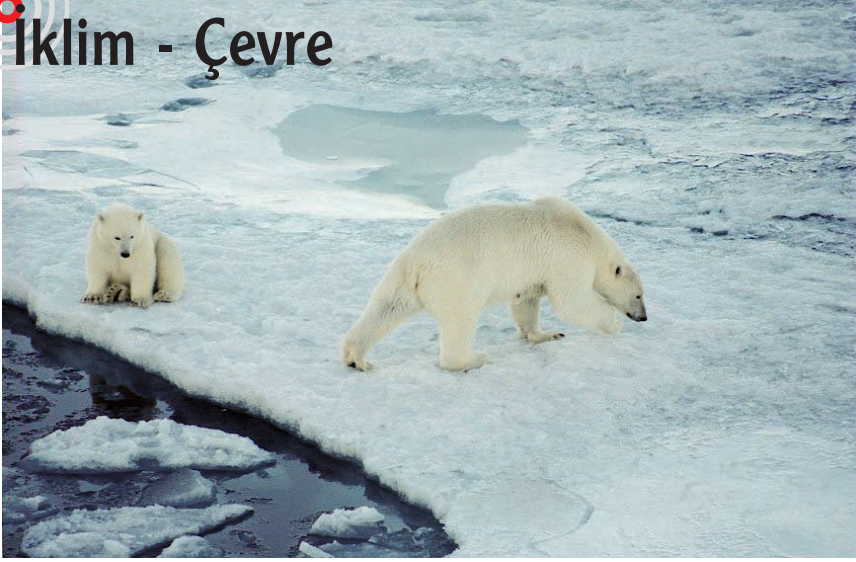

İklim - Çevre

Kış Buzları da Eriyor!

Kuzey Buz Denizi'yle ilgili olarak kötü haberlerin sonu pek gelmeyecek gibi. NASA bilimcilerinin bildirdiklerine göre, bölgedeki deniz buzları yalnızca yazın değil, kışın da erimekte. Araştırmacılar bu değişikliği de doğrudan küresel ısınmaya bağlıyorlar. Raporlara göre 2005 ve 2006 yıllarında 'kış

buzu', son 26 yıldaki ortalamaya göre % 6 kadar azalmış durumda. Bu, oldukça önemli bir miktara işaret ediyor. Küresel olarak artan sıcaklığın, yazları kuzey yarımkürede giderek daha fazla miktarda buzun erimesine neden olduğu uzun süredir biliniyor. Geçen son dört yaz dönemindeyse, bölgedeki buz örtüsü azalmasında rekor değerlere ulaşıldı. Konu üzerinde çalışan NASA araştırmacılarıysa, 1979 yılına uzanan

uydu verilerinden yola çıkarak şimdi de, yaz döneminde eriyen buzun kışın yeniden donan bölümünün giderek azaldığını göstermiş bulunuyorlar. Bu, araştırmacılara göre küresel ısınmanın Kuzey Buz Denizi bölgesindeki etkileriyle ilgili olarak ortaya çıkan en önemli ve tartışmasız kanıtlardan biri.

Çalışma, 1979-2004 yılları arasında bölgedeki kış buz miktarının, yazın görülen erimelere karşın hemen hemen aynı olduğunu gösteriyor. Yani ne olduysa son iki yılda olmuş. Araştırmacılar Josefino Comiso, bu son inişi, bölgedeki buz mevsiminin kısalması ve kış boyunca da kendini göstermeye başlayan anormal sıcaklık artışlarına bağlıyor. Araştırmacıya göre bu buz çekilmesinin devam etmesi çok kötü sonuçlar doğurabilecek. Özellikle de deniz hayvanları için. Görünen o ki, en çok etkilenecek gruplardan biri, aynı nedenle sayıları zaten % 21 oranında azalmış olan kutup ayıları olacak. ABD Ulusal Kar ve Buz Verileri Merkezi'nden Mark Serreze'nin sonuçlar üzerindeki yorumuysa basit: "Biz dememiş miydik demekten nefret ederim.. Ama biz dememiş miydik?!"

NewScientist.com News Service, 14 Eylül 2006

Sualtı Yanardağında Kirliliğin İzleri

Deniz yüzeyinin yüzlerce metre derinlerinde, üstelik de bir sualtı gayzeri bölgesinde 'insan etkinliği' kaynaklı kurşun bulmak, öyle herkesin başına gelebilecek türden bir durum değil! Ama Florida Üniversitesi'nden bir yerbilimci ekibinin başına gelmiş. İtalya'nın batı kıyılarından yaklaşık 320 kilometre açığındaki bir sualtı yanardağının çevresinden toplanan örnekleri inceleyen araştırmacıların bulduğu kurşunun kaynağı ne alttaki kayalar, ne de bölgedeki ya da Avrupa'daki herhangi bir doğal kaynak. Kurşunun geldiği yer binlerce kilometre uzaktaki Avustralya!

Sualtı gayzerleri ya da derin deniz bacaları, deniz suyunun derin okyanus tabanındaki çatlaklardan süzülükten sonra magma tarafından ısıtılarak yeniden denize doğru püskürmesiyle oluşuyor. Bu bacalar, yalnızca ilginç görünüşleriyle değil, yörelerinde barındırdıkları tuhaf canlılar ve oluşturdukları doğal laboratuvarlarla da bilim dünyasının ilgisini uzun zamandır çekiyor. Bacalar, minerallerce zengin ve çevrelerinde yer alan tortullar da genellikle

demir, kurşun, çinko, bakır ve başka metallerle yüklü durumda. Ancak araştırmacılar özel bir cihazla dört kurşun izotopunun oranlarını ölçmeye kalkıştıklarında, oranların bölgede -ya da Avrupa'daki herhangi bir yerde- bulunan kurşunla uyumlu olmadığını görüyorlar. Karşılaştırmalar, kurşunun kaynağının Avustralya olduğunu gösteriyor. Avustralya'dan gemiyle Avrupa'ya, oradan benzine, arabalara, emisyon olarak havaya, havadan denize, deniz yoluyla İtalya açıklarına, de-

niz dibine, suyla yer kabuğu derinlerine, oradan da gayzerler aracılığıyla yeniden deniz içine... Bu kurşunun en olası görünen öyküsü böyle. Araştırmacılar, Avrupa'da Avustralya kökenli kurşun kirliliğinin bilinen bir gerçek olduğunu söylüyorlar; ancak buna bir sualtı gayzeri çevresinde rastlanmış olması, onlara göre tam bir sürpriz. Ekipten George Kamenov'a göre keşif "hiç birşey yok olmaz" deyişini vurgular nitelikte.

University of Florida Basın Duyurusu, 2 Ağustos 2006

